Rok 1873. Kraków, środa 3 września Nr. 202.

KRAJ

Dziennik KRAJ wychodzi codzień ran z wyjątkiem dni poświątecznych.
Numer pojedyńczy w Krakowie i Lwowie kosztuje 5 centów.

Przedpłata wynosi:

	rocznie	kwart.	mies.
w Krakowie	12 złr. —	3 złr. —	1 złr.
w Austrji z przesyłką	16 „	4 „	1 „ 40.
w Niemczech	12 tal. —	3 tal. —	1 tal.
we Francji	80 fr. —	20 fr. —	7 fr.
w Serbji, Włoszech, Rumunii i Szwajc.	48 fr. —	12 fr. —	4 fr.
w Turcji	64 „	16 „	6 „
w Belgji	56 „	14 „	5 „

Przedpłatę przyjmuje Administracja dz. Kraj, urzęda pocztowe austrjackie i zagraniczne, oraz niżéj wymienione ajencje.
Redakcja, Administracja i Ekspedycja miejscowa w Krakowie ul. Mikołajska l. 435.
Listów niefrankowanych nie przyjmuje się.
Reklamacje nieopieczętowane wolne od opłaty i uwzględnia się je tylko w terminie 8 dni. — Rękopisów nie zwraca się.

Cena ogłoszeń (inseratów).
w pierwszém umieszczeniu wiersz . . 8 cnt.
w każdém następném umieszcz. wiersz 5 „
Stempel od każdorazowego umieszcz. 30 „
Ogłoszenia przyjmuje administracja i ajencje.

Ajencje przyjmujące przedpłatę. W Krakowie: M. Dworski. Skład papieru Ż. J. Wywiałkowskiego, handel Wierzuchowskiego. — **We Lwowie:** Księgarnia Gubrynowicza i Szmidta.
Ajencje przyjmujące ogłoszenia. W Krakowie: Marjan Dworski. — **We Lwowie:** Ajencja dzienników A. J. Piątkowskiego. — **W Tarnowie:** Księgarnia Gazdy. — **W Wiedniu:** B. Wołowski Administrateur de la Gazette des 'Etrangers, Wien Kolovratring 9. — Hasenstein & Vogler, Neuer Markt Nr. 11. — Oppelik, Wolzeile Nr. 22. — Rudolf Mosse, Seilerstätte Nr. 2. — Filip Löb, biuro anonsów, Wolzeile Nr. 2.— **W Pradze:** Ferdinandsstrasse Nr. 38. — **W Berlinie, Monachjum, Zürichu i St. Gallen:** Rudolf Mosse München, Windermacher[illegible]gasse, 3. — **W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie i Lipsku, Bazylei, Zürichu, St Gallen, Genewie i Sztutgardzie:** Hassenstein & Vogler. — **W Paryżu:** Księgarnia Władysława Mickiewicza „Librairie de Luxembourg rue de Tournon 16."

Ogłoszenie przedpłaty na „Kraj".

Cena prenumeraty:	W Krakowie:	w Austrji: z przesy. pocztową
za wrzesień	złr. 1 —	zł. 1 40
za wrześ. paździer. listopad i grudz.	„ 4 —	„ 5 40

Kraków 2 września.

Dziś w Berlinie wszystek interes publiczny skupia się w uroczystości odsłonięcia pomnika zwycięztw na placu Królewskim. Wyłącznie pruski entuzjazm, objawiający się przy téj okoliczności — gdyż z obchodu uroczystego wyjęte są wszystkie żywioły nie pruskie — musi zrobić nadzwyczaj przykre wrażenie w reszcie Niemiec.

Republikańskie pisma paryzkie podają wiadomości o ostatniém posiedzeniu republikańskiéj komisji nadzorczéj, z których się pokazuje, że pomimo środków represyjnych, przeciw republikanom użytych, i pomimo śmiałości, z jaką fuzjoniści dążą do restauracji, optymizm pewnych deputowanych republikańskich, jakotéż ich organów ciągle jest niezachwiany. Biuro komisji udzieliło szczegółowych listów i sprawozdań, które pochodzą częścią od deputowanych, bawiących w swoich okręgach, częścią zaś od samych wyborców. Korespondencja ta świadczy, że sprawa rzeczypospolitéj i konieczność jéj utwierdzenia codzień robią postępy i nasuwają się patrjotycznie usposobionym, ale dotychczas nie zdecydowanym umysłom; że widok zabiegów koło restauracji monarchiczno-klerykalnéj i przewidywanie jéj skutków przysparza nowych przyjaciół urządzeniom republikańskim, jako jedynéj obronie porządku, połączonego z wolnością. Oczekują wreszcie z niecierpliwością zwołania wyborców w tych departamentach, gdzie się opróżniły miejsca deputowanych. Każdy rozumie, że w dzisiejszych okolicznościach kraj musi głośno i stanowczo wypowiedzieć myśl swoją. W takim stanie rzeczy jest godném uznania, że niektórzy członkowie lewicy ogłaszają w *Corresp. rép.*, swoim organie, artykuł przeznaczony dla dzienników prowincjonalnych, w którym ubolewają nad uczuciem pewności, jakiemu się oddają pisma paryzkie, i ostrzegają naród przed intrygami sprzymierzonéj z rządem większości. Thiers również miał się zdecydować na wmieszanie się do agitacji. Na jego żądanie były jego minister spraw zagranicznych, hr. Rémusat będzie kandydować w departamencie Haute-Garonne. Czas już wielki, aby republikanie nie siedzieli dłużéj z założonemi rękami. — *Journal des Débats*, dziennik ogromnie wpływowy, przeszedł na stronę rojalistów; z innéj strony *Soleil*, będący na usługach książąt orleańskich, oświadcza, iż większość izby stanowczo postanowiła ogłosić monarchję, nawet mając tylko jeden głos więcéj. Obok tego fuzjoniści poruszają wszelkie sprężyny, ażeby hr. Chamborda wystawić jako przyjaciela liberalizmu, i pokonać w ten sposób wstręt ludności i armji do uświęconéj białéj chorągwi.

Większość kortezów energicznie popiera dzisiejszy gabinet w poskromieniu powstańców tak na południu, jak na północy. Wniesioną przez Orense amnestję kortezy stanowczo odrzuciły. Obecnie toczą się narady nad projektem prawa, który ma przywrócić ustawę, jeszcze przed 50 laty wydaną, mianowicie, że wszyscy obywatele od 20—35 roku życia obowiązani są służyć w milicji.

Wzięcie Estelli przez karlistów przedstawiają pisma rządowe jako fakt m łéj wagi, gdyż pozycja, wojskiem obsadzona, była tylko ufortyfikowanym barakiem, którego załoga wynosiła 150 ludzi. Jenerał Bregna zbliża się jednak marszami forsownemi dla odebrania Estelli na powrót i działa wspólnie z jenerałem Santa Pan.

Według wiadomości z Kartageny, powstańcom zaczyna braknąć żywności, a nadto wybuchły między nimi niesnaski, gdyż niektórych dowódców oskarżają, że chcą Kartagenę wydać karlistom. W porcie stoi jedenaście obcych okrętów wojennych.

Telegram *Daily News* z Taszkientu donosi, że w Chiwie wybuchło powstanie, które wojska rossyjskie musiały stłumić z wielkim krwi rozlewem. Wszakże dotychczas nie ma wyjaśniających szczegółów tak o téj wiadomości, jak o innéj, która się ukazała w *Birż. Wied.*, że Chiwańcy wycięli w pień przeszło 2000 uwolnionych jeńców perskich. Wiadomość o powstaniu datuje się z Taszkientu 26go z. m., ta zaś druga przyszła z Kazalińska i została powtórzoną we wszystkich pismach rossyjskich, z wyjątkiem półurzędowych. Trochę za senzacyjne musi się wydawać doniesienie *Daily News*, według którego miasto Chiwa było w owém powstaniu zburzone do szczętu, a dowódca rossyjski chciał nawet zgliszcza zaorać.

Pożyczka krajowa.

Wydział krajowy galicyjski rozpisze wkrótce subskrypcję na pożyczkę krajową. Gdybyśmy żyli w chwili szwindlu giełdowego albo w chwili kiedy zagranica opływałaby w kapitały: pożyczka ta nie mogłaby liczyć na powodzenie. W takim bowiem razie pożyczka ta musiałaby liczyć chyba na — nasz patrjotyzm! a doświadczenie nas uczy, że patrjotyzm galicyjski jest zawsze i wszędzie bardzo wielki i głośny, tylko nie w rzeczach pieniężnych.

Nie kusimy się też wcale wobec blizkiéj pożyczki krajowéj wykazywać moralne obowiązki obywatelskie popierania téj pożyczki; nie kusimy się wykazywać, że obowiązki patrjotyczne wymagają od nas, abyśmy swojemu rządowi kredyt dawali, bo tem samem tylko sobie samym kredyt dajemy, że obowiązkiem naszym jest pokazać wobec zagranicy, że my do siebie samych mamy zaufanie i sobie samym wierzymy — tego wszystkiego nie będziemy się kusili wykazywać, bo wiemy, że kapitał nie jest patrjotycznym, i że pod tym względem kapitał polski tak samo jak niemiecki ma za godło: *ubi bene ibi patria*.

Ale dzisiejssa pożyczka krajowa przychodzi w chwili, kiedy zagraniczny kapitał znikł nagle z targu pieniężnego, stawszy się nadzwyczaj podejrzliwym i nieufnym; dzisiejsza pożyczka krajowa przychodzi w chwili, kiedy Galicja świeżem doświadczeniem nauczoną została, że nie koniecznie wszelka lokacja kapitałów byle zagraniczna jest dobrą; w chwili kiedy kapitaliści nasi zaczynają zwracać oczy na stosunki ekonomiczne kraju naszego i zrażeni do zagranicznego targu pieniężnego, szukają w kraju jakiegoś sposobu lokowania kapitałów. W takiéj chwili dzięki Bogu nie mamy apelować do patrjotyzmu galicyjskiego — ale już tylko do praktycznego zmysłu i roztropności naszych kapitalistów. Nadarza im się dzisiaj okazja najpewniejszego lokowania kapitałów na procent, który dzisiaj nazwać trzeba nadzwyczaj korzystnym. Nie jest to wprawdzie „*höchste Fructificirung*", ale jest procent wyżéj 7% od sta przy nadzwyczaj ułatwionych warunkach wpłaty.

Miejmy nadzieję, że rezultat mającéj się wkrótce ogłosić subskrypcji, będzie pomyślnym: bo rezultat ten będzie miarą wytrzeźwienia się Galicji z niedawnego szału giełdowego a naszem zdaniem wytrzeźwienie się to powinno już było najzupełniéj się dokonać.

Jeżeli tu i owdzie jeszcze są tacy łatwowierni, którzy czekają na ożywienie się dawnego szwindlu i dawnéj haussy giełdowéj we Wiedniu, te jednak rozumniejsza większość kapitalistów dziś, przy końcu już prawie sezonu wystawowego we Wiedniu, widzi jasno, że zamknięcie wystawy téj sprowadzi dopiero największą klęskę finansową na stolicę Austrji i wyprowadzi na jaw wszystkie straty materjalne, które wynikają z kilkoletniéj lekkomyślnéj gospodarki finansowéj centralistów. Na tę chwilę najzupełniejszego upadku giełdy wiedeńskiéj dziś żaden rozumny finansista czekać nie będzie, ale raczéj postara się, aby ile tylko z zagranicznych walorów zrealizować się da i ile świeże wpływy przynoszą, ulokować w pewnéj i rentownéj pożyczce krajowéj.

Korespondencje „Kraju".

Lwów 1 września.

(K.) W *Pressie* wiedeńskiéj znajdujemy korespondencję ze Lwowa, widocznie w biurze Szomera pisaną — a zawierającą przebieg rokowań między krajowym komitetem przedwyborczym z jednéj, a komitetem centralnym żydów galicyjskich z drugiéj strony. W korespondencji téj przytoczono ostatnią odpowiedź przez komitet krajowy komitetowi żydowskiemu daną w przekładzie, który tendencyjnie przekręca i zupełnie fałszuje tekst odpowiedzi. Sądzę przeto, że kiedy w ten sposób rzecz została już na widok publiczny wyciągniętą, a przedstawioną fałszywie — podanie prawdziwego tekstu odpowiedzi jest koniecznem. Komitet żydowski żądał, ażeby 1) przyjąć sześciu kandydatów, których komitet żydowski przedstawi, a jako miejsca wyboru wskazano miasta — 2) ażeby tam, gdzie żydzi stanowią znaczną mniejszość, tylko liberalni kandydaci byli stawiani. Przytem zastrzegł sobie komitet samodzielną działalność na przyszłość. Na to odpowiedział komitet krajowy:

1) Istnienie jednego komitetu jako kierującego uważamy za konieczne (w korespondencji powiedziano: zlanie się obu komitetów w jeden).

2) W kwestji kandydatów wyznanie religijne nie stanowi różnicy.

3) Gotowiśmy przeto popierać kandydatury żydów, o których mielibyśmy zapewnienie, iż kraj kochają, wyznają zasady wolnomyślne, i nie zerwą solidarności narodowéj.

4) Na teraz kwestję miejsc i osób uważamy za przedwczesną, gotowiśmy jednak wziąść pod ścisłą rozwagę propozycje, jakie nam będą czynione w celu doprowadzenia do skutku kompromisu, który ze względu na mir społeczny uważamy za nader upragniony. (Ustęp ostatni o mirze społecznym w korespondencji zupełnie opuszczono.)

Nie da się zaprzeczyć, że komitet krajowy w kierunku kompromisu poszedł bardzo daleko. Po pierwszéj odezwie komitetu żydowskiego, po drugiéj gorszéj jeszcze odezwie jego filji w Kołomyi, potem, iż jakby na urągowisko krajowi stawia komitet żydowski kandydatury osób poza krajem mieszkających, które wszelką z nim zerwały spójnię i w Wiedniu całą swoją egzystancję założyły — należało właściwie odpowiedzieć, że komitet w téj sprawie różnicy wyznań nie uznaje, że nie może mieć nic przeciw kandydaturom wyznawców Mojżesza, jeżeli tylko są Polakami — ale z komitetem, który w odezwach swych zamanifestował się jako nieprzyjazny naszym narodowym dążeniom, w żadne rokowania wchodzić nie może. Zresztą żadnéj nie ulega wątpliwości, iż komitet żydowski nie przyjmie warunków w ustępie 3 postawionych, a dotyczących kwalifikacji kandydatów — właściwie przeto wszelkie te rokowania zupełnie są bezużyteczne, i do żadnego nie prowadzą celu, a komitet krajowy najlepiejby uczynił, gdyby postarał się bez komitetu żydowskiego, a nawet wbrew niemu przeprowadzić kandydatury żydów całemu krajowi ze szczerego polskiego patrjotyzmu znanych, którzy zawsze solidarność narodową zachowali i dają pełną rękojmię, że ją zachowają. A komitet żydowski, który dla przeparcia kandydatur kilku ambitników, a wcale nie patrjotów, podniósł ucichłą chwilowo waśń wewnętrzną w kraju — rychłoby powrócił do nicości, z któréj oby nigdy nie był wychodził.

Wiedeń 1 września.

L. Pisałem wam niedawno, że pogłoski o blizkiéj zmianie gabinetu mają przyczynę swą w chwiejności i nieporadności sfer decydujących. Sytuacja ta nie zmieniła się jeszcze dotąd, ale też pogłoski ciągle pojawiające się nie nabrały ani o włos więcéj prawdy lub rzeczywistéj podstawy. Dotychczas bowiem myśl o zmianie gabinetu, która tkwi w sferach decydujących, nie przybrała jeszcze namacalnych form, ani nie objawiła się na zewnątrz.

Owszem, mogę was zapewnić, że pod tym względem najzupełniejsza panuje teraz cisza, i nawet rokowania, które przed kilkoma miesiącami były rozpoczęte z niektóremi osobistościami, zostały w zupełności zawieszone.

I tak w kwietniu b. r. rozpoczęto rokowania z jen. Kollerem, namiestnikiem Czech — późniéj z namiestnikiem dolnéj Austrji Konradem v. Eybesfeld; te wszystkie rokowania teraz zostały systowane.

Mogę was także zapewnić, że jak na teraz o zmianie w kierunku federalistycznym u dworu ani myślą, ale o czém często jest mowa, to o zmianie osób w duchu konserwatywnym; agitacje zaś „młodych" i „demokratów" są tylko wodą na ten młyn. Ztąd téż powstały pogłoski o zbliżeniu się do osób takich jak p. Szmerling, kardynał Rauscher itp.

Jako najlepszy dowód, że o jakiéjś zmianie osób myślano w sferach decydujących, uważać możecie ów artykuł, który niedawno pojawił się w jednym z dzienników lwowskich, mającym pewne stosunki z p. Ziemiałkowskim, a w którym artykule z istnym strachem i obawą demonstrowano, że p. Ziemiałkowski nie jest wcale związany z obecnym gabinetem i że on upadek tegoż jak najspokojniéj przetrwać może.

Najgorzéj w opinji rzeczonych sfer stoi obecnie p. minister finansów; nie mogą mu przebaczyć ani zapomnieć, że nie mógł zapobiedz „krachowi", ani też po wybuchu katastrofy powstrzymać fatalnych jéj następstw.

Co gorsza, dzisiaj już nie jest tajemnicą, że p. minister finansów wystąpi przed nowy rajchsrat z wielkim deficytem, który z góry zaraz zdyskredytuje cały gabinet.

Dlatego też gabinet niczego więcéj się nie boi, jak dyskusji w nowéj radzie państwa — a to nietylko dyskusji finansowéj, ale w ogóle dyskusji politycznéj,

zwłaszcza jeżeli Czesi przyjdą do raichsratu. Starano się więc opóźnić ile możności termin zebrania się rady państwa, która nastąpi dopiéro w listopadzie b. r. Tak późno zebrany raichsrat zajmie się najprzód rugami, następnie dyskusją adresową, potém zamianuje komisję budżetową, uchwali prowizorycznie podatki na 3 miesiące i odroczy się aż po święta. W grudniu zbiorą się sejmy również na krótką sesję — najwięcéj na trzy tygodnie, tak że znowu do niczego czasu im nie starczy.

Dnia 25 p. m. hr. Thun miał posłuchanie u cesarza, na którém przedstawił zażalenie z powodu nielegalnego postępowania ze stowarzyszeniami polityczno katolickimi w Czechach. Audjencja trwała przeszło pół godziny; cesarz kazał sobie specjalnie wyjaśnić tę sprawę, chociaż naturalnie tak długo jak obecne ministerstwo urzęduje, nie może się oświadczyć przeciw jego rozporządzeniom.

Warszawa. Czasopisma warszawskie zajęły się ostatniemi czasy bardzo gorliwie losem nauczycieli i nauczycielek prywatnych. Położenie materjalne téj klasy ludzi zawsze było u nas nader smutném, a starość ich jeszcze smutniejszą, skutkiem czego zawodowi nauczycielskiemu poświęcali się tylko tacy, których ostateczność do tego zmuszała. A jednak stanowisko nauczycieli i nauczycielek prywatnych jest bardzo ważném w naszym kraju, albowiem nietylko wiele młodzieży obu płci pozostaje na domowéj edukacji, ale w ogóle początkowe wychowanie dziatwy spoczywa wyłącznie w ich ręku. Ze względu na interes własny, społeczeństwo winno się zająć losem nauczycieli prywatnych, albowiem zabezpieczenie materjalne może stanowczo wpłynąć na podniesienie stanu umysłowo-moralnego téj tak licznéj u nas klasy ludzi. *Opiekun domowy* pierwszy podniósł tę kwestję i gorąco przemówił „W sprawie opuszczonych“. Jednak tutaj nie chodzi wcale o jałmużnę dla nauczycieli; owszem oni sami powinni myśléć o środkach i sposobach zapewnienia sobie spokojnéj starości. *Opiekun domowy* podaje projekt założenia stowarzyszenia, którego zadaniem byłoby: 1) ułatwienie nauczycielom w skład jego wchodzącym zebranie kapitału z oszczędności, który po upływie pewnéj liczby lat mógłby być podniesionym, lub któryby im zapewniał jakiś dożywotni dochód; 2) towarzystwo winno ofiarować zasiłek pieniężny lub też swą protekcję dla tych, którzy z powodu choroby lub braku zajęcia, potrzebują pomocy. Oprócz tego towarzystwo to mogłoby zdaniem *Opiekuna d.* udzielać zapomogi i pożyczki osobom potrzebnym, i dlatego proponuje dlań nazwę „Towarzystwa wzajemnéj pomocy.“ Następnie *Kronika rodzinna* w artykułach pod tytułem „Słówko o stowarzyszeniu nauczycielek“ zajęła się wyłącznie losem nauczycielek prywatnych. *Kronika* żąda, aby stowarzyszenie nauczycielek miało swoją czytelnię, bibljotekę, wydawało organ specjalny, a tém samém uwzględniało nietylko potrzeby materjalne, ale i moralne swoich członków. Daléj *Kronika* pragnie, aby z funduszów emerytalnych zakupiono dom, w którymby kobiety nie mające rodziny a pracujące na siebie lub nauczycielki-emerytki za opłatą znalazły skromne pomieszczenie i utrzymanie. Dochód towarzystwa składałby się z kantoru stręczeń, wystawy prac kobiecych i bazaru. — Szczególniéj przez utworzenie kantoru stręczeń towarzystwo stałoby się pośrednikiem między publicznością a osobami szukającemi zajęcia, co dla publiczności byłoby daleko lepszą rękojmią niż przy dzisiejszych kantorach stręczeń, a nauczycielki nie potrzebowałyby tak drogo płacić za pośrednictwo.

W téjże kwestji zabrał także głos i *Wiek*, który znajdując dobre strony w obu wyżéj wspomnianych projektach, mających na celu polepszenie bytu materjalnego nauczycieli i nauczycielek prywatnych, ze względów czysto praktycznych pragnie połączenia obu projektów, albowiem przez to „instytucja ogólna oparta będzie na silniejszych podstawach i może się szerzéj i lepiéj rozwinąć“.

Korespondent z Miechowa do *G. P.* powiada między innemi, że powiat miechowski jest jednym z najbardziéj zaludnionych powiatów Królestwa. Grunta powiat ten ma bardzo żyzne, i zapewne z tego powodu wcale nie jest fabrycznym. Dla braku materjału opałowego na cały powiat jest tylko kilka młynów amerykańskich i kilka gorzelni.

W roku bieżącym we wsi Brzozówce robiono poszukiwania węgla kamiennego i rozpoczęto budowę kilku gmachów, które miały służyć jako warsztaty dla obróbki kamienia litograficznego, lecz przedsiębiorca w skutek krachu wiedeńskiego zbankrutował, zarwawszy przytém rzemieślników, którzy u niego pracowali.

W celu powiększenia funduszu instytucji osad rolnych, odbył się w Miechowie odczyt dra Strassburgera, a wkrótce na ten cel ma być urządzony koncert amatorski.

W **Kaliszu** kiełkuje myśl założenia 5klasowego progimnazjum męzkiego, co jest nader potrzebném przy nadzwyczajném przepełnieniu rządowego gimnazjum. W témże mieście pp. Wład. Ehm i Konrad Wilczyński założyli pierwszą w kraju naszym fabrykę cegieł prasowych z piasku i wapna. Pierwszy z nich zamierza podobną fabrykę założyć także w Włocławku i do fabrykacji używać samych tylko krajowców.

Kronika potoczna i rozmaitosci.

Kraków, 2 września.

W sprawie bezpośrednich wyborów do rady państwa. Krakowski centralny komitet wyborczy odbędzie najbliższe swe posiedzenie w sobotę do 6 b. m. o godzinie 4 popołudniu pod przewodnictwem dr. Zyblikiewicza.

Dr. Smolka, poseł sejmowy i członek wydziału krajowego, przybył do Krakowa w celu porozumienia się z gminą krakowską w sprawie szpitala św. Ducha. Jak wiadomo, zabudowanie szpitalne dzierżawi obecnie od miasta fundusz krajowy, co jednak po skończeniu się kontraktu nie będzie mogło mieć nadal miejsca; gdyż zabudowanie to ma być sprzedanem.

Stan cholery. — W poniedziałek przybyło do szpitala Braci Miłosierdzia na Kazimierzu chorych na cholerę: 5, umarło 2, wyzdrowiało 2, zostaje w leczeniu 18.

Do szpitala barakowego na Skałce przybył w poniedziałek: 1, umarł 1, wyzdrowiało 4, zostaje w leczeniu 11.

Do szpitala Sióstr Miłosierdzia przybyło w poniedziałek: 7, umarło 2, wyzdrowiało 14, zostaje w leczeniu 26.

Do szpitala Felicjanek na Smoleńsku przybyło w poniedziałek: 11, umarło 2, wyzdrowiało 3, zostaje w leczeniu 26.

Do szpitala starozakonnych przybyło w poniedziałek: 4, umarł 1, zostaje w leczeniu 20.

Oprócz tego w domach prywatnych na Kazimierzu i Stradomiu umarło w poniedziałek 3, w innych przedmieściach i w śródmieściu 4.

Na Podgórzu zachorowało w poniedziałek: 3, umarł 1, wyzdrowiało 2, zostaje w leczeniu 9 (wszyscy w szpitalu).

Dla chorych na cholerę na Kleparzu złożono w administracji *Kraju:* N. N. 1 zła.

Lista składek na zupę rumfordzką zbieranych w księgarni p. Friedleina: pp. Józef Bielak kup., Stan. Szlachtowski, po 10 zła.; pani N. N. 2 kupony (6 rubli) i 2 zła. 20 c.; W. B., F. U. H. U. i K. R., dr. A. Kremer, dr. F. K. Skobel, Antonina Sontag, Wilhelm Ciechanowski, Juljan Pszorn, J. F., Reiner, po 5 zła; Wład. Jaworski 2 zła. 50 c.; dr. N., dr. Majer, po 2 zła.; X. X, panna N. N., pani N. N., P. Rogaska, Rogaska, X. N., po 1 zła.; pani N. N. 50 c.; Wal. Marja i Józ. Badeni 25 zła. Razem 105 zła. 20 c. i 2 kupony za za 6 rubli.

Kraków, dnia 29 sierpnia 1873 r.

Magistrat.

Osobne pociągi z Krakowa do Wiednia będą odchodziły od 1 września co środę i sobotę o godz. 3 min. 35 po południu. Jadący temi pociągami mają te wielkie korzyści, że otrzymują bilety jazdy po nader zniżonych cenach bez najmniejszego warunku, mogą powracać do woli każdym osobowym pociągiem idącym do Krakowa w przeciągu 14 dni i mają wstęp po zniżonéj cenie do wszystkich wiedeńskich miejsc zabaw.

Z sądu karnego. — We środę dnia 3 września, odbędą się w tutejszym sądzie karnym następujące ostateczne rozprawy: Józefa Gruszki o kradzież, Mateusza Polaka o kradzież, Katarzyny Pokucionki o kradzież.

Ćwiczenie wojskowe. — Dzisiaj odbyła cała załoga krakowska ćwiczenie między Krakowem a Bielanami. Nieprzyjacielska armja z działami i jazdą ciągnęła na Sikornik i mogiłę Kościuszki, z Krakowa zaś wyruszyła przeciw niéj załoga i na wzgórzach koło mogiły Kościuszki poczęła się bitwa, która jeszcze przed południem się skończyła.

Widzieliśmy w tych dniach przekaz pocztowy, za którym przesłano pewną kwotę pieniężną ze Lwowa do Krakowa. Jak wszyskie inne dla polskiéj ludności przeznaczone, drukowany był po polsku i po niemiecku, strona wysyłająca pieniądze wypełniła go po polsku, ale urzędnik pocztowy poczynił na nim zapiski urzędowe w języku niemieckim i przybił na nim niemiecką pieczęć: „Lemberg, Herrngasse.“ Przekaz ten opatrzony był liczbą 255 księgi wpłat.

Nie wiemy, jak to pogodzić z okólnikiem dyrektora poczt galicyjskich p. Schiffnera, w którym tenże wszystkim urzędnikom stanowczo poleca, by używali języka polskiego; prosimy tedy o wyjaśnienie.

Samobójstwo. — Wczoraj wieczorem odebrał sobie życie w własnem mieszkaniu przy ulicy Sławkowskiéj kapitan pułku krakowskiego Baltin l. 13, p. Sz., wystrzałem z pistoletu. Przyczyna samobójstwa niewiadoma.

= **Znalezione dzieci.** — W Poniedziałek około godz. 10 wieczorem znaleziono na gościńcu prowadzącym z Podgórza ku Wieliczce dwie zabłąkane dziewczynki. Starszéj liczącéj około 3 lat jest na imię Jadwisia, młodsza zaś od niéj może o rok nazywa się Mańcia. Obie są ubrane dość porządnie i czysto, Mańcia ma włosy bardzo krótko strzyżone. Żadnych wiadomości o nazwisku i miejscu zamieszkania rodziców nie można się było od nich dowiedzieć, i nikt dotychczas pomimo publicznego ogłoszenia na Podgórzu po nie się nie zgłosił. Dziewczynki te przyjął do siebie i przenocował p. Marcin Albiński nauczyciel, mieszkający

Udoskonalone hamulce kolejowe. — Na kolei z Brukseli do Antwerpji wprowadzono w użycie nowe hamulce działające za pomocą ścieśnionego powietrza, które rozprowadzone będąc przez rury kauczukowe, pozwala jednocześnie i bez wstrząśnień w skutek naciśnienia na piston opuścić hamulce na koła i pociąg od razu niemal powstrzymać. Maszyna do zgęszczania powietrza mieści się przy lokomotywie i jest tak urządzoną, że w miarę ubywania zapasów zgęszczonego powietrza, skutkiem wydobywania się przez szpary, lub przez działanie na hamulce, nowy zasób natychmiast się wytwarza. Maszynista dla poruszania hamulców, potrzebuje tylko obrócić rączkę umieszczoną przy maszynie. — Wynalazek ten oddа niezmierne przysługi, dając możność zapobiegania tak częstym przypadkom na kolejach.

na Podgórzu w kamienicy p. Kojowéj, i dotąd się one u niego znajdują.

Gościnny występ złodziejki w Krakowie. — Znana złodziejka Sara Pasternakowa z Pińczowa w Królestwie Polskiem, dowiedziawszy się prawdopodobnie, że z Kazimierza wszyscy złodzieje z obawy przed cholerą uciekli, przybyła temi dniami do Krakowa i poczęła, wykwintnie ubrana, po swojemu gospodarować, czemu jednak ekspozytura policji na Podgórzu tamę położyła, gdyż ją wraz z rzeczami, w różnych miejscach pokradzionemi, wyśledziła i przytrzymała.

Nadane stypendja. — Marszałek krajowy Leon książe Sapieha nadał z własnéj fundacji przeznaczonéj na wsparcie dla młodych ludzi, którzy pokończywszy wyższe zakłady naukowe w kraju pragną nabyć specjalnego wykształcenia za granicą, dwa stypendja po 450 zła.: dr. Włodzimierzowi Dobińskiemu, sekundarjuszowi w krakowskim szpitalu św. Ducha, który poświęca się psychiatryi i Bogdanowi Maryniakowi, asystentowi katedry geometrji wykreślnéj przy akademji technicznéj we Lwowie. Fundator dodał ostatniemu stypendyście jeszcze ze swoich prywatnych funduszów 200 zła.

Z początkiem roku szkolnego 1873/4 otwarta będzie w Jaśle VI klasa gimnazjalna.

Towarzysze sztuki drukarskiéj we Lwowie, obchodzić będą uroczyście setną rocznicę założenia drukarni Pillerów, która po stauropigijańskiéj jest najstarszą we Lwowie.

Rozenthal, jeden z najlepszych współczesnych szachistów, który tak zaszczytnie od znacza się w międzynarodowych turniejach téj gry obecnie w Wiedniu, jest Polakiem izraelitą, wychodźca z r. 1863, z Siedlec. Od samego początku emigracji osiadł w Paryżu, gdzie powszechnie jest szanowanym i lubionym dla swéj zacności, prawości i patrjotyzmu. Kilka razy jeździł do Anglji wzywany przez tamtejsze kluby szachistów. Jest współpracownikiem kilku pism specjalnych szachowych a jego zagadnienia bywają zwykle za najlepsze uważane. Wygrał on wiele nagród, a sława jego głośną jest w świecie szachowym. W Paryżu można go bardzo często widzieć w znanéj kawiarni „De la regance“ grającego w szachy i otoczonego dokoła tłumem uczniów i wielbicieli.

= **Otwarcie kongresu lekarskiego** w Wiedniu, jak nasz wczorajszy telegram doniósł, nastąpiło 1 b. m. w sali pawilonu sędziów przysięgłych na wystawie. — O godzinie 10 przed południem przybył protektor kongresu arcyksiąże Rajner, i przemówił z trybuny do niezwykle licznego zgromadzenia obecnego w sali, podnosząc ważność i zasługi umiejętności lekarskiéj, która z niemałym swoim zaszczytem pracuje nad osiągnięciem owego dobroczynnego dla społeczeństwa celu: *Mens sana in corpore sano.* Po téj przemowie zakończonéj godnemi zapału wiwatami, odzywali się jeszcze dr. Castiglione, profesor Rokitański i inni. Z krakowskich lekarzy mają się udać na ten kongres, według doniesienia *Przeglądu lekarskiego*, pp. Oettinger i Sciborowski; towarzystwo lekarskie we Lwowie wysyła tamże jako swego delegata dr. Weigla, towarzystwo zaś lekarskie w Czerniowcach lekarza powiatowego p. Kasprzyckiego i lekarza pułkowego p. Włodzimierza Załozieckiego.

Sprzeniewierzenie. — Józef Najek, liczący lat 40, woźny z „Creditanstalt“, znikł wczoraj z Wiednia z kwotą 36,000 zła.

= **Ciało młodego Breya**, o którego zniknięciu w Wiedniu pisaliśmy, znaleziono pod Niemieckim Altenburgiem w Dunaju bez sukien, coby pokazywało, że żołnierz Stöger o jego zamordowanie posądzony zrabował je i sprzedał.

Praska prokuratorja rządowa skonfiskowała dzisiejszy numer dziennika *Pokrok*, organ staroczechów.

Czterechsetna rocznica urodzin Michała Anioła. W dniu 5 maja 1874 r. przypada czterechsetletnia rocznica urodzin Michała Anioła. Komitet włoski zajmujący się przygotowaniem uroczystego obchodu, postanowił wydać w zbytkownéj edycji biografją tego nieśmiertelnego mistrza, z dokumentami odnoszącemi się do jego osoby. Prócz tego wydane będzie album z rysunkami tegoczesnych artystów, przedstawiającemi sceny z życia Michała Anioła — tudzież ryciny wszystkich dzieł tego mistrza, oraz ważniejsze jego rysunkowe prace. Prócz tego będzie wybity medal, położona tablica pamiątkowa na domu, w którym się urodził w Capresso i municypalność florencka ma być proszoną o wzniesienie pomnika.

Pan Artur Wołyński, mieszkający we Florencji, wydał w tych dniach obszerną pracę, drukowaną poprzednio w „Archivio storico italiano“ pod tytułem: Relazioni di Galileo Galilei colla Polonia, esposte secondo i documenti per la maggior parte non publicati dal dott. Arturo Wołyński. W zbiorze tym mieści się bardzo ciekawa korespondencja Galileusza z Władysławem IV królem polskim i przypisanie temuż jego „Djalogów;“ kroki czynione przez Mikołaja Wolskiego posła polskiego do W. ks. Toskańskiego, dla otrzymania od niego teleskopu Galileusza; wiadomość o Michale Aniele Galileuszu, bracie astronoma, który znaczną część życia w Polsce przepędził, nie mniéj ciekawe szczegóły o polskich uczniach Galileusza i td. Z ostatnich dokumentów pokazuje się, że panicze polscy uczący się u wielkiego astronoma, pożyczali pieniądze u jego kamerdynera, który im oddał cały swój kapitalik mozolnie oszczędzony, a zwrotu pożyczki doczekać się nie mógł. Galileo Galilei pisał do nich list za listem, upominając się o pieniądze swego sługi.

Mowa głuchoniemego. — Zeszłéj środy odbył się w Paryżu, jak donosi tamtejszy korespondent *Gaz. Toruńskiéj*, popis i rozdanie nagród w zakładzie głucho-niemych. Uroczystość ta była ciekawa o tyle, że jeden z głuchoniemych miał mowę. Za pomocą nowéj metody nauczania, głucho-niemi dochodzą do znacznéj doskonałości w wymawianiu; głos jest wprawdzie bardzo gardłowy, ale sylaby wymawiane są czysto i nie w sposób ucinany, lecz w ciągłości, tak, że łatwo mówiącego głuchoniemego rozumieć.

Skarga przeciw b. królowéj Izabelli. — W dniu 16 sierpnia w trybunale cywilnym departamentu Sekwany, przywołaną była sprawa don Franciszka d'Assises przeciw królowéj Izabelli. Skarżący stara się udowodnić, że królowa od czterech lat zmarnowała połowę swego majątku, tak, żz dochody z miljona spadły na pół miljona franków. Z tego powodu żąda on zabezpieczenia przez złożenie do depozytu sumy, odpowiedniéj pensji ks. Don Alfonsa, sióstr jego i własnéj pensji. Książę Alfons pobiera 10,000, infantki 30,000 a Don Fran-

ciszek d'Assises 150,000 fr. rocznie. Pensja ta skarżącemu była zabezpieczoną w umowie ślubnéj i potwierdzona na nowo przez wyrok sądu polubownego.

Obserwacje balonowe. — Kilku uczonych francuzkich zawiązało kółko, mające przedsiębrać wspólne wycieczki balonem dla robienia obserwacyj naukowych. W pierwszéj próbnéj wyprawie odbytéj w dniu 26 kwietnia b. r. wzięli udział pp.: Crocé Spinelli, Jobert, Tenaud, Petard i Sivel, rozdzieliwszy między siebie liczne obserwacyjne narzędzia. Balon objętości 2,820 kilometrów wzniósł się o 11 rano z zakładu gazowego w Vilette (pod Paryżem). Na wysokości między 1400 i 2500 metrów napotkali oni warstwy obłoków, składających się z małych iglastych kryształów (3 milim. długości). Temperatura spadła na 7⁰ niżéj zera a owe kryształki tak obciążyły balon i podziałały na skurczenie się gazu, że mimo wyrzucenia balastu balon opadł na 700 metrów. Z ukazaniem się dopiero słońca i roztopieniem owych igiełek balon odzyskał dawną objętość. Najwyższa wysokość, do któréj wzniósł się balon, wynosiła 6000 metrów (około 20,000 stóp), przyczem termometr — 7⁰ a barometr 420⁰ pokazywał. Najniższa temperatura — 20⁰ na wysokości 11,000 stóp nie sprawiała żadnéj przykrości podróżnym. Na wysokości 4800 metrów (12,000 stóp) temperatura jamy ustnéj spadła o 1,06⁰, szybkość oddechu wzrosła w stosunku 8 do 5, a puls wzmógł się w stosunku 17 do 7.

Jutro we środę 3 września w ogrodzie strzeleckim muzyka wojskowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne. — Dnia 1 września przed południem pochmurno, późniéj również w nocy pogoda; termometr od 8.8 doszedł do 16.2 R. Barometr idzie zwolna w górę; rano o 6 dnia 2 stan jego był 328.09, termometru 6.8 R. Wiatr północno-wschodni.

HOTEL DREZDENSKI. *Przyjechali:* Matylda Natanson ob., Edward Grzybowski wł. d., Jan Garboleski urz., Michalina Kwiram obyw. z Warszawy; Antoni Miłakowski dr. med., Feliks Stróżecki rejent, Anna Kwiatkowska ob., Augusta Pieczyńska ob., Nepomucena Wolska ob. z Kongresówki; Marja Dębicka ob., Konst. Urbański wł. d. z Podola; Romuald Makowski ob., Antoni Plewiński ob. z Lublina; Juljan Migotty kup. z Wiednia; Zygmunt Luba Radziwiński wł. d. z Radzimina; Paulina Rochmanoff ob. z Moskwy; Konst. Tabencki radca honorowy z Petersburga.

HOTEL SASKI. *Przyjechali:* Wład. Kwiatkowski ob., Tekla Suilkowska ob. z Warszawy; Feliks Sobański wł. d. z Rossji; Marjan Dydyński wł. d. z Raciborska; S. Goldberg kup. ze Staszowa; Stan. Derych wł. d. z Cianowic; Stan. Górski wł. d. z Podola ros.; Adam Rudnicki z córką ob. z Kamieńca podols.; Maksymiljan Zawadzki z żoną i siostrą wł. d. z Wiednia; Cyprjan Spasowicz z żoną z Petersburga.

Wiadomości urzędowe.

— Cesarz mianował podporucznikami następujących uczniów akademji wojskowéj w Wiener-Neustadt i akademji wojskowéj technicznéj w Wiedniu: Adolfa Pecchio w pułku piechoty barona Kellnera nr. 41, Artura Nowaka w pułku piechoty Adolfa ks. Nassau nr. 15, Feliksa Jarczebeckiego w pułku piechoty bar. Handla nr. 10, Aleksandra Mörka v. Mörkenstein w pułku piechoty arcyksięcia Zygmunta nr. 45, Seweryna Nowińskiego w pułku ułanów nr. 4, Alfreda Fikermenta w pułku piechoty hr. Gondrecourt nr. 55, Emanuela Kukicza w pułku piechoty arcyksięcia Karola Salwatora nr. 77, Włodzimierza Wilczyńskiego i Antoniego Monasterskiego w pułku ułanów nr. 11, Michała Ziembę w pułku piechoty Ruprechta nr. 40, Artura Dąbrowskiego w pułku piechoty królewicza pruskiego nr. 20, Lucjana Mikiewicza w batalijonie artylerji nr. 10, Emila Kogutowicza w pułku inżynierji nr. 1.

— Cesarz mianował podpułkownika z pułku piechoty Ludwika II króla bawarskiego nr. 5 Jana Roskiewicza naczelnikiem oddziału topograficznego w instytucie geograficznym wojskowym.

— Cesarz zatwierdził wybór grecko-katolickiego plebana Andrzeja Nawrockiego na zastępcę prezesa rady powiatowéj w Podhajcach.

Wyciąg z dziennika urzędowego *Gazety Lwowskiéj* z dnia 30 sierpnia.

Edykta. Lwowski sąd krajowy otworzył konkurs do majątku Franc. Ant. Merella, b. kupca we Lwowie. — P. Zminkowski, zastępca komisarza konkursowego masy rozbiorowéj J. F. Kleina wdowy i R. Risslera, wzywa na d. 2 października wszystkich wierzycieli téj masy rozbiorowéj

Licytacje. W starostwie przemyskiem d. 15 września celem zabezpieczenia dostawy konserwy na gościńce państwowe.

Obwieszczenie. Z dniem 1 września rozpocznie swą czynność urząd pocztowy w Chrewcie, w pow. liskim. Do obrębu doręczania tegoż urzędu wcielone zostały następujące gminy: Chrewt, Olchowiec, Leobrat, Polana, Rosolin, Paniszczów, Wydrne, Serednie małe, Sokole, Teleśnica sanna, Sawkowczyk, Studenne, Tworylne, Krywe i Sokołowa Wola.

Gospodarstwo przemysł i handel.

Trzecie losowanie pożyczki krakowskiéj. Dziś dnia 2 września o godz. 10 przed południem, odbyło się, z zachowaniem zwykłych formalności, trzecie losowanie pożyczki miasta Krakowa. Wynik ciągnienia jest następujący: 20,000 zła. wygrał nr. 4633; 3,000 zła. wygrał nr. 10855; po 600 zła. wygrały nr. 1521, 57523, 69005, 49440, 66756; po 30 zła. wygrały: nr. 25878 20921 66636 36832 51655 28936 20497 11024 2186 11095 53768 24387 1913 7252 5819 42413 4262 42237 47500 65032 29601 36667 33920 21629 12632 10770 40389 30389 21698 53494 51787 71565 2551 19187 46921 33440 17270 19547 40603 3187 40293 31943 37088 995 33627 19544 24987 42796 18954 57342 16097 30543 25208 39637 10729 38769 73923 14724 61683 21786 38228 43500 23652 55528 46300 18416 3727 17061.

Kasa oszczędności w Krakowie: na dniu 31 lipca 1873 roku wynosił stan wkładek 1,074,930 zła. 74 centów, od dnia 1 do 31 sierpnia r. b. włożono na 319 książeczek 87,845 zła. 73 c., razem 1,162,776 zła. 47 c.; od dnia 1 do 31 sierpnia 1873 r. zwrócono 43,270 zła. 80 c. — Stan wkładek dnia 31 sierp. 1873 r.: 1,119 505 zła. 67 c.

Kasa wkładkowa galicyjskiego zakładu kredytowego ziemskiego w Krakowie:

Pozostałość z końcem lipca wynosi 116,717 zła. 23 c., w sierpniu wpłynęło 34,973 zła. 1 c., razem z dniem 31 sierpnia b. r. 151,690 zła. 24 c. Zwrócono w sierpniu 102 stronom częściowe wkładki, z których umorzono 10 książeczek w kwocie 28,780 zła. 74 c. Pozostałość z dniem 31 sierpnia r. b. na 375 książeczkach wynosi 122,909 zła. 50 cent.

Kasa wkładkowa w filji galicyjskiego zakładu kredytowego ziemskiego w Tarnowie:

Pozostałość z dniem 31 lipca b. r. wynosi 30,645 zła. $78^1/_2$ c., w m. sierpniu wpłynęło 5,239 zła. 88 c. Zwrotów nie było a zatem pozostałość z dniem 31 sierpnia r. b. wynosi 35,885 zła. $66^1/_2$ c.

Targ zbożowy na Baranie i Kleparzu dnia 1 i 2 września:

Targ wczorajszy na Baranie pod względem dowozu był znaczny, wynosił przeszło tysiąc pareset korcy, a to głównie pszenicy, żyta nie wiele było na targu i to tylko z mniejszych posiadłości, o które popyt zwiększył się.

Płacono pszenicę czerwoną 234 fnt. od 50 do 57, białą 53—58; żyto 220 ft. 39 — 43; jęczmień 190 ft. 23 — 26; owies 138 fnt. od 13—14; rzepak 207 ft. 38—40 złp.

Ruch i chęć kupna na dzisiejszym targu kleparskim były dość ożywione, ceny zaś z powodu niezbyt wielkiego dowozu, dobrze się utrzymywały. Poszukiwano pięknéj pszenicy i żyta, lecz tego ostatniego nie wiele dowioziono. Koleją żelazną nadchodzą znaczne transporta pszenicy z Podola i z Rossji a to głównie do Prus. Kupcy dość chętnie zakupywali. Właściciele ziemscy skarżą się na brak robotnika. Jęczmień zaczyna być poszukiwany do browarów.

Płacono za pszenicę czerwoną 170 fnt. od 12—13.20, białą 12.50—13.50, pośledną 10.50—11.50; żyto na wagę 160 fnt. 10 do 10.50, poślednie 9.50—9.75; jęczmień na wagę 190 ft. 6.50—6.75, pośledni 6—6.25; owies na wagę 100 fnt. 3.50 — 3.75; za rzepak 10.50 lecz nie znajdował kupców, groch 9.50—9.75; proso 7.50—8 zła.

Ajencja banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu w Oświęcimie:

Kraków 1 września. — Na dzisiejszy targ wiedeński dostawiono wołów sztuk 6017. W skutek tak wielkiego spędu targ był mało ożywiony a ceny spadły; płaccono za centnar mięsa 28—32 zła.

Ostatnie wiadomości.

Tages Presse ostrzega w wstępnym artykule, napisaném z powodu dzisiejszego uroczystego obchodu zwycięztwa pod Sedanem w Berlinie, przed przymierzem z Prusami, które Austrji zawsze na złe wychodziło.

Dzienniki *XIX Siècle* i *Independance belge* stanowczo utrzymują, że rząd francuzki otrzymał pewne wiadomości, iż Włochy po wstąpieniu na tron hr. Chamborda zażądałyby przedewszystkiem uznania nowo-powstałego królestwa włoskiego. Ta okoliczność skłonić miała ks. Broglie i innych do powstrzymania dalszych usiłowań w tym kierunku, a Audiffret stara się nawet o nawiązanie stosunków z republikańskim prawym środkiem a nawet z umiarkowaną lewicą.

Z Strassburga donoszą, że w Kolmarze na 26 nowowybranych członków sejmiku powiatowego w górnej Alzacji tylko 11 złożyło przepisaną przysięgę, ci jednak uznali się za niekompetentnych do stanowienia uchwał. W skutek tego naczelnik powiatowy zamknął tegoroczną zwyczajną kadencję sejmiku powiatowego.

Madrycka *Gaceta* ogłasza dekret względem przeprowadzenia ustawy o pokryciu niedoboru i rozdzielenie pożyczki przymusowej na prowincje hiszpańskie.

Telegramy „Kraju“

Berlin 2 września. Podczas uczty, wydanej z powodu odsłonięcia pomnika zwycięstwa, wniósł cesarz, przypominając wojny o niepodległość Niemiec i ostatnią wojnę francusko niemiecką, toast na cześć ludu zawsze gotowego do ofiar i armji okrytej sławą, przyczem napomknął także o wysokich zaślepieńcach (?).

Rzym 2 września. Minghetti i Venosta towarzyszyć będą królowi w podróży do Wiednia, królewicz zaś będzie tymczasem prowadził regencję.

Kursa. — Wiedeń 2 wrześn. godz. —.—. 4% zjednocz. dług państwa banku 69.85. — Zjedn. oblig. państwa w srebrze 73.60. — Losy z 1860 r. 101.50. — Akcje banku 974.—. — Akcje kredytowe 241.50. — Londyn 111.30. — Srebro 105.75. — Dukat 5.36. — Lombardy 178.—. — Losy z 1864 r. 134.50. — Akcje franko-austr. 80.50. Napoleony 8.88—. — Akcje kolei Karola Ludwika 220.—. — Akcje kolei lwow. czern. 140.—. — Akcje kolei półn. wschodniéj 126.50. — Akcje banku związkow. —.—. — Oblig. indemn. gal. —.—. — Akcje banku wied. dla obrotu —.—. — Akcje anglobanku —.—. — Akcje kolei rząd. —.—. — Kolei siedmiogrodz. —.—. — Kolei Rudolfa —.—. — Tramway —.—. Banku budowy —.—. — Akcje kolei wschodniéj —.—. — Akcje banku anglo węg. —.—. — Akcje kolei zjedn. —.—. — Losy tureckie —.—. — Losy premj. węg. —.—. — Akcje kolei bogumińskiéj —.—. — Akcje kolei ces. Elżbiety —.—. Akcje kolei półn. zachodn. —.—.—. Akcje franco-hungaria —.—. — Ogólny bank austr. —.—. — Akcje nowego wiedeńskiego tow. Tramway —.—.

Uspcsobienie giełdy: słabe.

Wydawca i redaktor odpowiedzialny:
Stanisław Gralichowski.

Kurs papierów i pieniędzy.

KRAKOW, 2 września.	płaca Zła.	c.	żądaja Zła.	c.
5% Obligacje indemn. galicyjskie .. kupon ubiegły ... 158	74	25	76	25
4% Listy zastawne galicyjskie .... kupon ubiegły 67	70	—	72	—
5% Listy zastawne galicyjskie..... kupon ubiegły 84	76	25	78	25
4% Listy zastawne polskie serja I.. kupon ubiegły 76	94	—	95	75
4% Listy zastawne polskie serja II. kupon ubiegły 76	93	25	94	75
5% Listy zastawne polskie nowe . kupon ubiegły 95	93	25	94	75
4% Listy likwidacyjne polskie..... kupon ubiegły..... 101	79	—	81	—
6% Listy zastawne banku hip. gal. kupon ubiegły 01	82	50	84	50
6% Listy zastawne banku włościań. kupon ubiegły 101	—	—	94	—
Galic. zakładu kredyt. ziemskiego:				
$5^1/_2$% Listy zast. 36-letnie srebrem.	—	—	—	—
6% Listy zast. 36-letnie banknot..	—	—	—	—
6% „ „ 18-letnie „	—	—	—	—
Akcje kolei warszawsko-wiedeńskiéj.	—	—	95	—
„ „ galic. Karola-Ludwika ..	218	—	223	—
„ „ lwowsko-czern.-jaskiéj ..	138	50	142	50
„ banku dla han. i przem. 80 zła.	—	—	—	—
Losy krakowskie na 20 zła.........	—	—	24	50
„ 5% (Donau-regulirung).......	—	—	—	—
„ premjowe węgierskie.........	—	—	—	—
„ 3% tureckie 400 franków	—	—	—	—
„ miasta Stanisławowa	—	—	24	50
Srebro nowe austrjackie...........	105	—	107	—
„ w kuponach	104	50	106	50
„ (obrączkowy rubel)........	166	—	172	—
Ruble papierowe rossyjskie........	150	25	151	75
Talary pruskie..................	164	50	166	50
Dukat obrączkowy................	5	30	5	42
20-frankówka	8	82	8	96
Rumuńskie obligacje 100 tal.	39	—	41	—

WIEDEN, 1 września.	płaca Zła.	c.	żądaja Zła.	c.
Renta austrjacka 5%	70	45	70	60
„ „ w srebrze 5%	73	40	73	50
Losy:				
Z roku 1839 całe za 100 zła.......	290	—	295	—
„ 1839 $^1/_5$ „ 100 „	264	—	267	—
4% rząd. z r. 1854 za 250 „	92	50	93	50
5% „ „ 1860 całe „ 500 zła. ..	101	50	101	80
5% „ „ 1860 $^1/_5$ „ 100 „ ..	110	—	110	50
Rządowe „ 1864 za 100 zła.......	134	50	135	50
Węgierskie poż. prem. na 100 zła....	81	50	82	—
Kredytowe 1860 r..... „ 100 zł. m. k.	173	50	174	—
Krakowskie .... „ 20 zła. ..	22	—	23	—
Ofen (Budy)........... „ 40 „	23	50	24	—
Rudolfa............... „ 10 „	13	—	14	—
Salzburga............. „ 20 „	18	—	20	—
Obligacje:				
Indemnizacyjne galicyjskie........	75	20	75	70
Pożycz. kolei węg. sr. 5% szt. 120 zła.	97	80	98	—
Akcje bankowe:				
Anglo-austrjackie ..... za 120 zła.	189	50	190	—
Boden-Credit austrjac. . „ 80 „	249	—	252	—
„ „ węgier. .. „ 80 „	61	—	62	—
Franco austrjackie .... „ 80 „	80	—	80	50
„ węgierskie .... „ 80 „	24	50	25	—
Galic. banku hipotecz. . „ 200 „	—	—	—	—
„ dla handlu i prz.. „ 80 „	67	—	—	—
„ Landebk. Lwów. „ 100 „	—	—	—	—
Handelsbank wiedeński „ 200 „	112	—	113	|
Interventionsbank..... „ 80 „	39	—	41	—
Länderbank Verein.... „ 140 „	119	—	120	—
Nationalbank	975	—	977	—
Unionbank .... za 200 zła.	145	50	146	50
Vereinsbank austrjackie „ 80 „	59	50	60	—
Verkehrsbank .... „ 80 „	147	50	148	50
Wechslerbank wiedeńs. „ 80 „	155	—	160	—
Wechslerstuben Gesel.. „ 80 „	113	—	115	—
Wiener Bank Verein... „ 80 „	—	—	—	—
Akcje kolei:				
Arcyksięcia Albrechta 200 zła.....	—	—	—	—
Alföld Fiume .... 200 zła. sr. .	154	75	155	75
Dniestrzańska ...... 200 „ „ ..	—	—	—	—
Elisabeth .... 200 zł. m. k..	218	—	219	—
„ Linz Budw. 200 zła. sr. .	190	—	192	—
Eperies-Tarnow ..... 200 „ ..	—	—	—	—
Ferdinand Nordbahn 1000 zł. m. k..	2070		2080	
Gal. Karl Ludwig ... 210 zła. sr...	220	—	221	—
Kaschau Oderberg... 200 zł. m. k..	153	50	154	—
Lemb. Czern. Jassy.. 200 „	143	—	—	—
Rudolfbahn.......... 200 „ sr....	160	—	160	50
Siebenbürger I. ..... 200 „ ..	151	—	152	—
Staatsbahn (500 fr.).. 200 „ ..	337	—	338	—
„ II emisji.. 800 „ ..	—	—	—	—
Südbahn (Lombard.). 200 zł. m. k..	180	50	181	—
Theissbahn .... 200 „	204	50	205	50
Tramway wied. ..... 200 „	249	—	251	—
Węg. gal. I. Łupk... 200 „ sr....	—	—	—	—
„ Nordostbahn ... 200 „ ..	126	—	126	50
„ Ostbahn (500 fr.) 200 „ .	72	25	72	75
Akcje przemysłowe:				
Baugesells. allg. oest. 120	104	50	105	—
„ Wied..... 100 zł. w. a..	132	25	131	75
Bauverein „ 100 „ „ „	48	—	49	—
Kałusza .... 200 „ „	—	—	—	—
Masz. wied........... 200 „ „	—	—	—	—
„ lwow. .... 100 „ „	—	—	—	—
Parcelacyjne galic.... 100 „ „	—	—	—	—
Wied. parcelacyjne... 100 „ „	55	50	56	—
Listy zastawne:				
Allg. oest. Bd. Kr. los... 5% zła. sr...	100	—	100	50
„ „ 33 lat los ... 5% w. a. ...	87	—	87	50
„ „ gm. 40 ..... „ „	85	—	86	—
Galic. Banku Hyp..... 6% w. a....	83	—	84	—
„ Banku Włośc. .. 6% „ „	92	75	93	25
Nationalbank......... 5% m. k. ...	—	—	—	—
„ „ 5% w. a. ...	90	90	91	20
Węg. tow. kred....... $5^1/_2$% „	81	—	81	50
Obligi pierwszeństwa:				
Arcyks. Albrechta .... 100 w. a. ...	84	50	85	—
Alföld Fiume......... 5% zła. sr...	90	—	90	20
Dniestrzańskie........ 5% „ „ ..	—	—	47	50
Ferd. Nordbahn...... 5% m. k. ...	92	—	—	—
„ „ „ .... 5% zła. ...	87	—	87	50
„ „ „ .... 5% zła. sr...	104	25	104	75
Gal. Kar. Lud. .... 5% „ „	—	—	103	—
„ II. em. .... 5% „ „	99	—	99	50
„ 1871 III. .... 5% „ „	96	—	96	50
Kasz. Oderb. .... 5% „ „	93	75	94	25
Lwów.-Czern.-Jassy:				
„ I 1865.......... 5% sr. w. a..	74	25	74	75
„ II 1867......... 5% „ „	86	25	—	—
„ III 1868......... 5% „ „	75	—	75	25
„ IV 1872......... 5% „ „	—	—	—	—
Mähr. Sch. Central.... 5% „ „	—		75	—
Siebenbürgen I. ...... 5% sr. w. a..	87	75	88	50
Südbahn (Lombardy). 3% „ „	110	—	110	50
Theissbahn.......... 5% „ „	—	—	—	—
Węg.-galic. Łupkow. . 5% „ „	80	—	81	—
„ Nordostbh... 300 5% „ „	74	—	74	50
„ Ostbahn.... 300 5% „ „	70	—	70	25

WARSZAWA, 28 sierp.	Rrs.	k.	Rsr.	k.
Listy zastawne serji 1. 4%	95	45	95	75
„ „ 2. 4%	94	10	94	40
kupon ubiegły..........	—	75	—	—
„ nowe 5%	94	—	94	30
kupon ubiegły...........	—	94	—	—
„ likwidacyjne..... 4%	79	55	79	85
kupon ubiegły...........	—	98	—	—

Odpowiedź
Izydorowi Feingoldowi
chirurgowi i podwójciemu w Dąbrowy.

W inseracie „Kraju“ z dnia 26 sierpnia b. r. Nr. 195 Izydor Feingold chirurg i podwójci z Dąbrowy, wytacza postępowanie swoje urzędowe względem spowodowania usunięcia go od czynności lekarza cholerycznego przed sąd opinii publicznéj, którą fałszywem przedstawieniem dotyczącego faktu obałamucić usiłuje. — Jako lekarz powiatowy uznałem konieczność podania wniosku c. k. starostwa, aby wzmiankowanego chirurga z posady lekarza cholerycznego usunąć.

Nie mam wprawdzie obowiązku tłomaczenia się z méj czynności urzędowéj; nie mogę wszakże pominąć, iż metoda zadawania chorym cholerycznym przez chirurga Feingolda wyłącznie leków wymiotnych, zaniedbywanie przez niego chorych, i ordynacja tymże par distance z sieni lub ze drzwi, spowodowały mię do zrobienia owego wniosku.

Wywody naukowe o wartości terapji zastosowanéj przez chirurga Feingolda wdawać się nie będę, gdyż polemika umiejętna w ramach inseratu, a do tego z patronem chirurgi ubliżałaby godności umiejętności — nadmieniam tylko, iż sam Dr. Warszauer, na którego się chirurg Feingold w swoim inseracie odwołuje w artykule o chloralu, umieszczonym w „Przeglądzie lekarskim“ z dnia 16 sierpnia b. r. szkodliwość środków wymiotnych przed i podazas cholery wyraźnie uznaje, mówiąc: „już w pierwszych epidemjach przekonałem się o szkodliwości środków wypróżniających — jako to środka wymiotnego i środków przeczyszczających zaś co do powoływania się tegoż chirurga na Dra. Canstadta i Kovacsa, których dzieła z dawniejszéj datują się epoki, przywodzę dzieła znakomitych mężów nauki, jak Dr. Niemajera i Drasche, którzy używanie środków wymiotnych podczas cholery stanowczo potępiają, a których chirurg Feingold oczywiście nie czytał.

Wreszcie powołuje się w tym względzie także na instrukcję wydaną przez komisję sanitarną miasta Krakowa dotyczącą prawideł osobistéj ochrony przed cholerą, a umieszczoną w „Kraju“ z dnia 29 lipca b. r. (właśnie w dniu usunięcia chirurga Feingolda), w któréj w ustępie 4 lit. a wyrażono: „w razie jakiejkolwiek słabości unikać samowolnego użycia jakiegobądź leku, wystrzegać się zaś głównie brania na wymioty lub rozwolnienie“.

Że więc tylko okazana nieudolność chirurga Feingolda i brak należytéj pieczy około chorych cholerą dotkniętych, a zatem jedynie względy dobro ogółu na celu mające, nie zaś osobista jakaś niechęć przeciw temuż chirurgowi Feingoldowi, z którym nigdy w żadne kolizje nie wchodziłem i wchodzić nie mogłem, bo i stanowiska nasze są odmienne — spowodowały mię do przedstawienia c. k. Starostwu, by jego usunięcie zarządziło, posłużyć może najlepiej ta okoliczność, że w jego miejsce na moją propozycję syn jego doktorand Leon Feingold ustanowiony został jako lekarz choleryczny w Dąbrowy i dotąd funkcję lekarza cholerycznego w powiecie pełni.

O ile zaś inserat chirurga Feingolda uwłacza mojemu honorowi, orzeknie Sąd karny, do którego skargę moją wniosłem. (4564)

Dąbrowa 30 sierpnia 1873 r.

Dr. Roth
lekarz powiatowy.

PANIENKI
uczęszczające do tutejszych zakładów naukowych, znajdą u mnie pomieszczenie oraz staranną opiekę. Na żądanie udzielam muzyki, języka francuskiego, niemieckiego, rysunków i robót. Osoby interesowane raczą się zgłosić do domu pod L. 70 I piętro, przy ulicy Grodzkiéj; wchód z ulicy św. Józefa. (4567 1-3).

B. Chrupkowa.

Czeskosłowiańska Akademia Handlowa w Pradze.

Zadaniem zakładu jest, młodzież chcącą się poświęcić handlowi, do zawodu tego przysposobić, uzupełniając jéj wiadomości w innych szkołach nabyte, oraz uposażając ją dokładnemi wiadomościami teoretycznemi i praktycznemi we wszystkich gałęziach handlu tak, aby zaraz po ukończeniu akademii zdołała pracować z korzyścią w jakimbądź zawodzie handlowym.

Kurs akademii jest dwuletni: przedmioty wykładowe są następujące; buchalterya, arytmetyka kupiecka, nauka o towarach, technologia mechaniczna, chemia i technologia chemiczna, ekonomia narodowa, prawo handlowe, wekslowe, celne, nauka o przywilejach i monopolu, statystyka handlowa, jeografia handlowa, dzieje handlu i cywilizacyi, kaligrafia, stenografia, nareszcie języki, a mianowicie oprócz czeskiego i niemieckiego, które są przymusowe, jeszcze według własnego wyboru słuchaczów, francuski, angielski, włoski, rossyjski lub inny słowiański, jeśli się zgłosi dostateczna liczba słuchaczów.

Na pierwszy rok akademii przyjętym być może, kto ukończywszy niższe gimnazyum lub też niższą szkołę relną, pomyślnie zda egzamin wstępny, oraz i taki, który przy egzaminie wstępnym okaże, iż bez szkół wzmiankowanych posiada potrzebne wiadomości. Dla takich zaś, którzy nie mają potrzebnego wykształcenia, założono kurs przygotowawczy, na którym będą wykładane religia, języki czeski i niemiecki, arytmetyka, jeografia, historya, nauki przyrodnicze, kaligrafia i rysunki.

Opłata szkolna, która się składa w dwu ratach na początku każdego półrocza, wynosi w akademii na rok 120 złr. w. a., za kurs przygotowawczy zaś 100 złr. w. a.

Wpisy rozpoczną się dnia 26 września i trwać będą do końca tegoż miesiąca. — Zgłoszenia przyjmuje przedpołudniem od godziny 8 do 12, po południu od 2 do 4 dyrekcya akademii, która się znajduje na Małym Rynku staromiejskim pod liczbą 4. — Tam udziela się także na żądanie bliższych szczegółów, tudzież życzącym sobie tego, poleca się rodziny, u których akademicy mogą znaleść pomieszkanie z wszelkiemi potrzebami domowemi.

W Pradze dnia 3 sierpnia 1873 roku. (4512 3-4).

W imieniu Wydziału dla założenia i utrzymania czeskosłowiańskiéj akademii handlowej:

Alojzy Oliva — prezes.

Emanuel Tonner — dyrektor akademii.

W dniu 15 września r. b. rozpoczynam

kurs nauk
w pensyonacie moim dla panien.

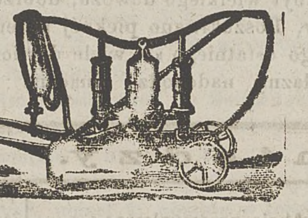
Mieszkam w rynku głównym w domu Wgo Kremera pod L. 35 35. (4568 1-3).

Teodora Jaworska.

Józef Oesterreicher,
Fabryczny skład maszyn
Wiedeń, Akademiestr. 3

Od 12 listopada 1873 roku w własnym domu
Wieden, Victorgasse 22.

Najlepsza sikawka do ognia
zupełna z dwiema kruszcowemi podstawkami i mosiężnemi wentylami wraz z 12-stopowym wężem ssącym, 30-stopowym wyrzucającym na 2-kołowym wózku **130 złr.**

Taka sama sikawka z żelazną skrzynią na wodę 145 złr.

Z żelazną skrzynią na wodę i przyrządem ssącym 160 złr. (4533 4-12)

Obie także z wężami i pierścieniami.

Ogłoszenie licytacyi.
Magistrat król. głów. m. Krakowa podaje do publicznéj wiadomości, iż celem sprzedaży tegorocznego zbioru owoców z kasztanów na plantacyach i innych miejscach rosnących, własnością miejską będących odbędzie się w dniu 4go Września b. r. w gmachu Magistratu w biurze Wydziału I o godzinie 10 przed południem publiczna licytacya.

Na pierwsze wywołanie ustanawia się cena w kwocie 40 złr. w. a.

Wadyum wynosi 5 złr. w. a., które przed licytacyą w kasie miejskiéj złożyć należy.

Warunki licytacyi mogą być przejrzane w biurze departamentu I. (4570).

Kraków dnia 26 sierpnia 1873 r.

Dobre krowy dojne
i jałówki są do sprzedania w Rząsce pod Krakowem. (3572 1-3)

HANDEL
H. FRITSCHA
W KRAKOWIE
otrzymał transport

HERBATY
prawdziwéj chińskiéj

w różnych gatunkach — z tego samego źródła, co dawniéj sprowadzał były dom handlowy pod firmą: Antoniego Hölzla.

Szczególniéj zwraca uwagę na jeden gatunek herbaty, znaną **familijną** po $2^1/_2$ złr. za funt.

Kupujący naraz 10 funtów jednego gatunku herbaty, otrzymują jeden funt jako rabat.

Osoby na prowincyi mieszkające, raczą adresować żądania swoje wprost do handlu, a herbata w oplombowanych paczkach będzie natychmiast odesłana. (4565 1-?)

Handel tenże poleca się także

z winami
w różnych gatunkach, tak węgierskich jako też zagranicznych. Szczególniéj wina czerwone, mając znaczne zapasy od lat kilku z dobrych zbiorów, sprzedaje po cenach zniżonych jako to: butelka starego Erlauera 65 cnt., Vöslauera 80 cent., francuskie St. Julien 80 cnt. i 1 fl. Zaś win różnych dostać można tak na butelki jakoteż na garnce i beczki.

Urzędnik gospodarczy
władający językiem polskim i niemieckim, z górnego Szląska, 30 lat mający, nieżonaty i 10 lat pracujący w swoim zawodzie, poszukuje odpowiedniéj posady. Tenże nie tyle zważa na wysokość płacy, ile na przyjacielskie się z nim obchodzenie i trwałe stanowisko. Listy upraszą się adresować: **T. P.** 24 poste restante (Preussen) Polnisch Neukirch p. Cosel a. S. (4569)

Założony 1845. 1845 Fondé.

Skład Mebli
Mich. Örley'a,
Wiedeń, Schottengasse 1.

poleca Szan. Szlachcie i P. T. Publiczności swój wielki **skład** dobrze zaopatrzony we wszelkie przedmioty własnego wyrobu, tudzież w sprowadzone przedmioty ze wszystkich krajów do ozdobienia mieszkań, biur i dworków. Na żądanie daje się plany, rysunki, fotografie i cenniki, a zamówienia wykonuje się najspieszniéj. (4468 7-12)

1873. Wystawa powszechna grupa VIII.

Pociągi osobowe
na kolejach żelaznych.

Stacye	Pociąg pospiesz.	Pociąg osobowy	Pociąg mięszany
	wieczór g. m.	przedpoł. g. m.	wieczór g. m.
w kierunku z Krakowa do Lwowa:			
z Krakowa (odch.	9.35	11.13	10.25
do Lwowa (przy.	5.57	w. 9.45	r. 10.50
z Tarnowa (przy.	11.22	1.28	1.10
(odch.	11.27	1.34	1.17
z Rzeszowa (przy.	n. 1.18	4.10	3.53
(odch.	„ 1.23	4.18	4, 8
z Przemyśla (przy.	r. 3.24	w. 6 39	r. 6.54
(odch.	„ 3.30	w. 6.54	„ 7. 8
		prz. poł.	w nocy
z Krakowa (odch.	—	11.30	11.—
do Wieliczki (przy.	—	12.10	11.39
		rano	wieczór
z Wieliczki (odch.	—	r. 6.19	7.40
do Krakowa (przy.	—	„ 6.54	8.15
ze Lwowa do Krakowa (o.	11.28	„ 5. 5	w. 5. 5
		poc. mię.	—
ze Lwowa (odch.	r. 6.27	n. 11.—	p. 12.—
do Brodów (przy.	—	r. 9.22	„ 3.45
z Brodów (odch.	—	n. 4.18	w. 4. 3
do Lwowa (przy.	—	w. 7.58	p. 11.45
ze Lwowa (odch.	r. 6.47	w. 11.43	pp 12.15
do Czerniowiec (przy.	„ 1.15	r. 10.40	n. 12.37
z Czerniowiec (odch.	w. 4. 6	5.49	„ 3.37
do Lwowa (przy.	n. 10.4	n. 3.58	p. 3.45
z Wiednia do Krak. (od.	r. 10.30	r. 8.—	pp 4.45
dto pociąg miesz.	—	w. 8.30	„ 5.—
z Wiednia do Krak. (prz.	w. 8.30	w. 9.26	r. 10.58
dto pociąg miesz.	—	—	p. 12.—
z Krakowa do Wied. (od.	r. 7.30	r. 5.46	pp 3.39
dto pociąg miesz.	—	—	„ 10.10
	po poł.	wieczór	rano
z Krakowa do Wied. (prz.	5.20	7.20	4. 3
dto pociąg miesz.	—	r. 4.54	r. 4.18
z Krak. do Warsza. (od.	r. 8 —	pp. 3.30	—
z Krak. do Wrocła. (od.	r. 5.16	r. 8.—	—

Ruch pociągów odbywa sie na kolei Karola Ludwika według zegaru lwowsk., który idzie o 16 m. pierwéj; zaś na kolei półn. Ferdynanda według zegaru prags., idącego o 12 m. póżniéj od krakowskiego.

W każdą środę i sobotę
odchodzą po nader zniżonych cenach jazdy
osobne pociągi
z Krakowa, Szczakowy, Granicy, Trzebini, Oświęcima, i t. d. do Wiednia.

Odjazd z Krakowa o godz. 3 min. 35 po połud.

Ceny jazdy:

z Krakowa do Wiednia tam i napowrót: II klasą 17 złr. 86 cent.
III klasą 11 złr. 90 cent.

Nadzwyczajne dogodności dla jadących temi pociągami.

1. Bilety jazdy po znacznie zniżonych cenach sprzedaje się bez najmniejszego warunku.
2. Uczestnicy mogą wracać **każdym** osobowym pociągiem (wyjąwszy pociągi pośpieszne) w przesiągu 14 dni.
3. Do wszystkich większych miejsc zabaw mają wstęp po zniżonych cenach. (4571 1-3)

Przedsiębiorstwo wiedeń. pociągów spacer. IV sezon.

W drukarni „Kraju“ pod zarządem St. Gralichowskiego.